

Sygn. akt II PK 195/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 kwietnia 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Myszka (przewodniczący)
SSN Małgorzata Gersdorf (sprawozdawca)
SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z powództwa B. T.-N. i G. W.-D.
przeciwko Nauczycielskiemu Kolegium Języków Obcych w L.
o odszkodowanie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 25 kwietnia 2014 r.,
skargi kasacyjnej powódki G. W.-D. od wyroku Sądu Okręgowego w L.
z dnia 14 marca 2013 r.

- 1. oddała skargę kasacyjną,**
- 2. zasądza od powódki na rzecz pozwanego kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sprawa dotyczy formy, w jakiej można pozbawić pracownika Kolegium Nauczycielskiego, powołanego na stanowisko dyrektora lub kierownika w jednostce, dodatku funkcyjnego, przyznanego za kierowanie placówką w sytuacji, i

gdy pracownik ten jest objęty szczególną ochroną związkową (art. 32 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych, t.j. Dz.U. z 2014 r., poz. 167) i został odwołany z funkcji; pozostaje natomiast na stanowisku nauczyciela. Powstało w niej zagadnienie, czy utrata dodatku możliwa jest z dnia na dzień i czy ewentualnie brak wypowiedzenia owego dodatku za właściwym okresem stanowi o wadliwości czynności prawnej i pozwala na zastosowanie art. 47¹ k.p. w zw. z art. 45 k.p. i art. 42 k.p.

Wyrokiem z dnia 7 grudnia 2012 r. Sąd Rejonowy w L. oddalił powództwo B. T. – N. i G. W. – D. przeciwko Nauczycielskiemu Kolegium Języków Obcych w L. o odszkodowanie z uwagi na wadliwe pozbawienie powódek dodatku funkcyjnego, uznając, iż nie ma do nich zastosowania art. 32 ustawy o związkach zawodowych. Utrata dodatku funkcyjnego po odwołaniu z funkcji nie wymaga dodatkowych oświadczeń woli pracodawcy, ani też okresu karencyjnego, przez który należałoby jeszcze dodatek wypłacać.

Powódki wniosły apelację od wyroku Sądu Rejonowego, zarzucając mu obrazę przepisów prawa materialnego (art. 37 i art. 38 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, j.t. Dz.U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 ze zm. w zw. z art. 47¹ k.p. i art. 45 § 1 k.p. przez oddalenie powództwa o odszkodowanie) oraz prawa procesowego (art. 32 ustawy o związkach zawodowych w zw. z art. 45 k.p.; art. 233 § 1 k.p.c.).

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w L. wyrokiem z dnia 14 marca 2013 r., ... 31/13, uznając w części za trafne wywody zamieszczone w apelacji, zmienił zaskarżony wyrok i zasądził na rzecz powódek odszkodowanie za naruszenie art. 32 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o związkach zawodowych, jednakże odszkodowanie ograniczył do dodatku funkcyjnego za 3 miesiące, powołując się przy tym ograniczeniu na art. 8 k.p. oraz wyrok Sądu Najwyższego z 9 maja 1997 r., I PKN 138/97. W pozostałym zakresie powództwo oddalił.

Od wyroku Sądu Okręgowego Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w L. skargę kasacyjną wniosła jedna z powódek, G. W. – D., zarzucając mu naruszenie prawa materialnego (art. 32 ust. 1 pkt. 2 ustawy o związkach zawodowych w zw. z art. 8 k.p. z art. 45 k.p.) stawiając jednocześnie pytanie, czy odwołanie nauczyciela podlegającego ochronie na podstawie art. 32 ustawy o związkach zawodowych ze

stanowiska kierowniczego w zakładzie kształcenia nauczycieli wymaga wypowiedzenia zmieniającego i powoduje konieczność uzyskania zgody związku zawodowego na dokonanie tej czynności prawnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga kasacyjna nie ma uzasadnionych podstaw i dlatego została oddalona.

Sprawa dotyczy możliwości odwołania z funkcji kierowniczej, powiązanej z dodatkiem funkcyjnym, osoby zatrudnionej na stanowisku kierowniczym w Nauczycielskim Kolegium Języków Obcych, na podstawie umowy o pracę, która dodatkowo podlega ochronie związkowej z art. 32 ustawy o związkach zawodowych. Nie bez znaczenia jest fakt, iż funkcja została powierzona na rok. Powstają na jej tle dwa zagadnienia podstawowe. Po pierwsze, czy pozbawienie dodatku w związku z utratą funkcji kierowniczej wymaga dokonania wypowiedzenia zmieniającego; a w razie odpowiedzi negatywnej czy taka utrata dodatku może być przeprowadzona „z dnia na dzień” bez okresu uprzedzenia i bez zgody związku zawodowego (w przypadku osób objętych taką ochroną związku).

Już w tym miejscu wypada zaznaczyć, że w toku procesu powódka nie kwestionowała faktu nie objęcia jej sytuacji ochroną wynikającą z art. 42 k.p., lecz domagała się zasądzenia odszkodowania na zasadzie stosowanego do niej *per analogiam* art. 47¹ k.p. Sądy orzekające w sprawie, z zastosowania analogicznego tego przepisu, wsparte go jeszcze interpretacją z powołaniem się na art. 8 k.p. wyprowadziły wniosek, iż powódka z racji ochrony wynikającej z art. 32 ustawy związkowej powinna otrzymać odszkodowanie równe 3 miesięcznej utracie dodatku funkcyjnego.

Analizę problemu trzeba rozpocząć od przepisów ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty i wydanego na jej podstawie (art. 77 ust. 2) rozporządzenia ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 sierpnia 1997 r. w sprawie zakładów kształcenia nauczycieli (Dz.U. z 1997 r. Nr 104, poz. 664 ze zm.).

Zgodnie z § 27 rozporządzenia w kolegium publicznym, liczącym, co najmniej 12 grup, tworzy się stanowisko wicedyrektora, zaś w kolegium publicznym

tworzy się stanowisko (lub stanowiska) kierownika praktyk pedagogicznych. Decyzje w sprawie utworzenia stanowisk, o których mowa w ust. 2 i 3, podejmuje dyrektor kolegium w uzgodnieniu z organem prowadzącym. Obsadzenie zatem stanowiska kierowniczego w Kolegium przez powołanie konkretnego nauczyciela na to stanowisko powoduje, iż pracownik od dnia powołania na stanowisko wykonuje pracę rotacyjną w dwojakim charakterze, co zbliża tę sytuację do istnienia klauzuli autonomicznej prawa pracy. Utrata stanowiska powoduje jedynie utratę części obowiązków i wynagrodzenia związanych ze stanowiskiem.

W myśl § 28 tego aktu prawnego dyrektora kolegium publicznego odwołuje organ prowadzący w porozumieniu z organem sprawującym nadzór pedagogiczny w przypadkach określonych w ustawie. Odwołania ze stanowisk kierowniczych, o których mowa w § 27, dokonuje dyrektor kolegium. Nie został on tu niczym ograniczony. Rozporządzenie nie wskazuje powodów, dla których można dokonać owego odwołania. Odwołanie nauczyciela ze stanowiska kierowniczego w Kolegium nie jest powiązane z wypowiedzeniem zmieniającym. Co więcej nawet nie jest tożsame z odwołaniem, o którym mowa w art. 38 ustawy o systemie oświaty, dla stanowisk kierowniczych w szkołach.

Odwołanie ze stanowiska w Kolegium Nauczycielskim zatem jest unormowane samodzielnie i odrębnie. Ma, jako *lex specialis*, pierwszeństwo przed ustawą o systemie oświaty i przed Kodeksem pracy. Przepisy prawa wprost nie wymagają dla dokonania tego odwołania żadnego okresu karencyjnego/ochronnego dla pracownika. Może być dokonane „z dnia na dzień”.

Ochrona powódki przed pogorszeniem warunków wynagradzania wynika jednak z ustawy o związkach zawodowych. Art. 32 tej ustawy nie pozwala bowiem bez zgody związku na pogarszanie sytuacji wynagrodzeniowej pracownika objętego jego ochroną powódka była objęta stabilizacją zatrudnienia kształtowaną powołanym przepisem. Dodatkowo należy podnieść, iż norma prawna zawarta w art. 32 ustawy o związkach zawodowych stanowi nie o wypowiedzeniu zmieniającym, lecz szerzej o zmianie jednostronnej warunków pracy lub płacy, co niewątpliwie dotyka także odwołania powódki z funkcji w Kolegium. Reasumując trzeba przyjąć, iż wobec powódki istniał obowiązek uzyskania zgody związku

zawodowego na jej odwołanie i to niezależnie od tego, w jakim zakresie identyfikuje się owo odwołanie z wypowiedzeniem zmieniającym.

Przy proponowanej tu interpretacji, tj. w sytuacji, gdy uznajemy, iż odwołanie ze stanowiska w Kolegium Nauczycielskim nie musi być poprzedzone ani związane z wypowiedzeniem zmieniającym, bowiem odwołanie to stanowi samodzielną instytucję prawa oświatowego, brakuje sankcji za nieszanowanie normy ochronnej z art. 32 ustawy o związkach zawodowych. Respektowanie instytucji stabilizacji zatrudnienia z art. 32 ustawy o związkach zawodowych wymaga sankcjonowania jej naruszenia. Sankcji tej należy poszukiwać *per analogiam* w przepisach prawa pracy, które przy wadliwych czynnościach pracodawcy pozwalają na wypłatę ryczałtowego odszkodowania. Najbliższy *ad casum* jest art. 50 § 4 k.p., dotyczący umowy na czas określony (powierzenie stanowiska nastąpiło na 12 miesięcy), który zawiera normę o odszkodowaniu za wadliwe rozwiązanie umowy, w kwocie nie wyższej niż wynagrodzenie za 3 miesiące. Skoro zaś powódka pracy nie utraciła, a jedynie utraciła terminowo przyznany dodatek funkcyjny wynikający ze swoistej klauzuli autonomicznej do umowy, odszkodowanie to powinno być odnoszone do kwot dodatku funkcyjnego. Przewidziana bowiem pełna sankcja z art. 50 § 4 k.p. nie byłaby adekwatna w rozpoznawanej sytuacji faktycznej i prawnej. Nauczyciel odwołany nie traci pracy, pracodawca nie ingeruje w jego zasadniczą umowę o pracę a jedynie odbiera funkcję i dodatek funkcyjny, co wynika z dodatkowej klauzuli umownej. Sprzeczne zatem także ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem prawa byłoby wyposażenie takiego nauczyciela w odszkodowanie obejmujące wynagrodzenie wynikające z umowy zasadniczej i dodatek funkcyjny, wynikający z odrębnej klauzuli o powierzeniu funkcji.

Innymi słowy, odwołanie pracownika wbrew art. 32 ustawy o związkach zawodowych z funkcji kierowniczej, obsadzonej w Kolegium Nauczycielskim na czas określony, stanowi obrazę prawa. Odszkodowanie za takie naruszenie przepisu wynika *per analogiam* z art. 50 § 4 k.p., a jego wysokość jest ograniczona do 3 miesięcznego dodatku funkcyjnego, na który opiewa owo powierzenie funkcji, traktowane jako klauzula autonomiczna do stosunku pracy.

Z tych względów orzeczono jak w sentencji.

